

„A Tisza-parton mit keresek?”

Ady Endre izgatott kérdését/felkiáltását valószínűleg minden olyan művész és tudós magáénak érezheti, aki vidéken próbál – olykor méltánytalan helyzetben – jelentőset, a „helyi értékrenden” messze túlbaladót alkotni. A Tisza-parton azonban nemcsak a lelki nyugtalanság, hanem az elszántság verse. Ezért is választottuk a bíres sort új sorozatunk címéül, melyben a magyar kultúra és tudományosság Szegedhez is kötődő jeleseit kívánjuk megszólaltatni.

„A totális színház eszménye vonz”

VALLJA SZIKORA JÁNOS

1996 januárjától Szikora János a Szegedi Nemzeti Színház művészeti vezetője. Az egyéni látásmódú rendező avantgárd színházi alkotócsoportjával még joghallgatóként keltett feltűnést, a Színház- és Filmművészeti Főiskola elvégzése után Pécsen, Győrben, Miskolcon, majd a Vígszínházban és Szolnokon hozott létre országos visszhangot kiváltó, izgalmas előadásokat. A színházszerető közönség és a város kulturális vezetése azt várta tőle, hogy fiatal rendezőtársaival és a felfrissített színészi gárdával egy új színházi korszak elindítója lesz. A régóta gyengélkedő prózai társulat megerősödhet, nívós, meggyőző, korszerű előadások születnek, és egy olyan színházi műhely alakul ki, amelyre büszke lehet a város. Máris jól látható, hogy az új prózai tagozat a korábitól eltérő színházeszményt valósít meg, amelyre vevő a szegedi publikum. Az elmúlt évadban Szikora János mindkét előadása – a Lila ákác és A Mester és Margarita – nagy közönségsikert aratott, s a színházi szakma érdeklődését is Szeged felé irányította. Telihay Péter két rendezése, A Manó és a Mágna Miska is egyértelmű siker. A sztárokat felvonultató nyári Szikora-szuperprodukciót, a szabadtéris Cyranót is óriási érdek-

lődés övezte. A vitathatatlan eredmények ellenére sok támadás éri a színházat, revizorok vizsgálják gazdálkodását, újra meg újra pénzügyi csődhelyzetről lehet hallani. A Szikora Jánossal folytatott beszélgetésből a régió legnagyobb művészeti intézményének működéséről, az azt irányító alkotóművész napi küzdelmeiről, és a színházról vallott nézeteiről kaphatunk képet.

– Amikor másfél-két évvel ezelőtt felkérésre elvállalta a Szegedi Nemzeti Színház művészeti vezetői posztját, mi vonzotta?

– Amikor ide kerültem, azt képzeltem, hogy Szegednek minden adottsága megvan arra, hogy az ország szellemi életének egyik központja legyen. A tevékenységem hosszú távon nem azt célozná, hogy a város szellemi életének központjává váljék a színház, hanem azt, hogy a város maga legyen az ország szellemi életének egyik központja, és ehhez a színház legyen a katalizátor. Biztos vagyok abban, hogy a színházaknak – s ezen belül különösen az olyan nagy színházaknak, mint amilyen a szegedi is – a jövő társadalmi és kulturális életében kitüntetett, közéleti szerepe lesz. Ezért a színházban dolgozó emberek helyzete is felértékelődik, úgy is, mint kultúrdiplomataké. Nagyon remélem, ha itt hosszú távú művészi munkát sikerül megalapoznunk, akkor a színház valóban katalizátorként tud működni, és be tudunk vonni Szeged szellemi vérkeringésébe olyan embereket, akik folyamatosan tágítják a város határait. A Szegedi Nemzeti Színházat hatókörében és szellemi erejében egy sokkal nagyobb sugarú kör központjának képzelem, mint Szeged és Csongrád megye. A város az elkövetkezendő években egy régió gazdasági és kulturális központja lesz, és ahhoz, hogy ilyen centrummá váljék, ahhoz a színház is hozzá tudja tenni, amit sajátos eszközeivel tehet.

– *Milyen lépéseket tettek már ennek érdekében?*

– Sikerült létrehozunk olyan előadásokat, amelyek az országos figyelem központjába vonták a színházat. Az elmúlt évadban A Manó, valamint A Mester és Margarita sikere nyomán jó értelemben beszédtemává vált a Szegedi Nemzeti Színház a város és a megye határain túl is. Azután megrendeztük az Országos Színházi Találkozót, és elértük, hogy egy hétig a magyar színházi élet színe-java megforduljon Szegeden. Csak zárójelben jegyzem meg, hogy Szeged azóta is beszédtema színházi berkekben. Jelenleg épp azon munkálkodunk, hogy a határon túli magyar színházakra is – például Szabadka és Temesvár – kiterjesszük kapcsolatainkat. De érlelődik egy belgrádi cserelátogatás is a Szegedi Nemzeti Színház és az ottani „legmenőbb” színház, az Atelje 212 között.

– *Az előadások minőségén túl mennyiben járult hozzá a sikerhez, hogy az új színházi vezetés másféle sajtókapcsolatokkal rendelkezik, másként tudja használni a médiát?*

– Ma már a piaci viszonyok szabályozzák a mindennapi életünket, és egyre nagyobb mértékben a piaci élet törvényei vonatkoznak a kultúra termékeire is, azaz jó értelemben vett menedzseri munka nélkül a színház sem képzelhető el. Budapesten sem engedheti meg magának egyetlen színház sem, hogy ezt a kérdést félvállról vegye. Minden művésznak meg kell tanulnia eladni magát, vagy meg kell tanulnia megkeresni azokat a jó menedzsereket, akik őt el tudják adni. Egy intézményt persze sokkal nehezebb árulni, mint egy művészt. Az ország komoly színházi műhelyei – gondolok Kaposvárra, Szolnokra – nagy gondot fordítanak arra, hogy megfelelő médiakampánnyal jelen legyenek az ország kulturális életének vérkeringésében. De említhetném például Miskolcot is, ahol érdemes tanulmányozni fiatal rendező kollégám, Hegyi Árpád Jutocsa igazgatói működését, aki energiái jelentős részét áldozza arra, hogy médiakampányt szervezzen a színháza köré. Mindezt roppant fontosnak érzem, ezért mi is minden erővel igyekeztünk a publicitásunkat növelni. Aki ezt figyelmen kívül hagyja, vagy úgy gondolja, ez nem fontos, az nincs tisztában azzal, hogy hol élünk.

– *Kialakulóban van-e már a Szegedi Nemzeti Színház sajátos arculata? Művészeti vezetőként mennyire van befolyása mindhárom tagozat működésére?*

– A baletteggyüttesnek nincs szüksége ilyen beleszólásra, mert már elég markánsan kidolgozták a maguk arculatát, nem szorulnak gyámkodásra. Az operatársulat eseté-

ben nem nagyon lehet tudni, hogy a szép szavak mögött milyen kézzelfogható eredmény bontakozik majd ki a közeljövőben. Erről majd akkor tudok többet mondani, ha már Szegeden is rendeztem operát, és szorosabb művészi kapcsolatom alakult ki az operatársulattal. Az operatársulat arculatának kidolgozásáért egyelőre nem érzem magam egyedül felelős személynek, hiszen Pál Tamás zeneigazgatónak, mint markáns zenei személyiségnek a szerepe megkerülhetetlen. Vele művészi kérdésekben soha nincs vitánk, általános színházpolitikai kérdésekben annál több.

– Ezek a viták alapvetően meghatározhatják a színház egész működését...

– Mindez tényleg összefüggésben van a színház egészével. Véleményem szerint a Szegedi Nemzeti Színház nagy erénye, hogy három nagyon erős társulattal rendelkezik. Ez magában rejtja annak a lehetőségét, hogy olyan gesamtkunstwerk-szerű produkciók jöjjenek létre, amelyeket ma Magyarországon egyetlen színházban sem lehet létrehozni. Ilyen produkció lett volna a szabadtérre tervezett Carmina Burana. Csírájában ilyen volt A Mester és Margarita, amelyben szerepelt az operakórus is. Ilyen lenne Telihay Péter elképzelése, aki A kékszakállú herceg várából, A csodálatos mandarinból és A fából faragott királyfiból szeretne egy különleges színházi estét összekovácsolni, amelyben a balett és az opera ötvöződné. Terveink vannak, a megvalósulás egyelőre még várat magára. Abban azonban biztos vagyok, hogy ez a három év, amelyre megbízatást kaptunk, nem fog elmúlni anélkül, hogy ilyen típusú produkciók ne jönnének létre. A totális színház eszménye a kezdetektől vonzott, valószínűleg nem véletlen, hogy Pécssett kezdtem a pályám, azután Győrbe mentem, majd Miskolcon voltam sokáig, vagyis olyan színházakban, ahol mindig erős volt a zenés- vagy a táncegyüttes. Mindig szerettem volna egy olyan színházban működni, ahol a totális színházat úgy tudom megvalósítani, hogy ne kívülről kelljen embereket hozni, hanem belülről lehessen építkezni. Sajnos, totális színházról – ami a szegedi színház sajátos arculatát biztosíthatná – jelenleg nem beszélhetünk. Most mindhárom társulat a maga sajátos ambíciói alapján építi az arculatát. A balettegyüttesnek kisebb változásai ellenére van egy rendkívül erős művészi magja, akik évek óta együtt dolgoznak. Az operatársulat rendkívül határozott átalakuláson megy keresztül, és még nem forrotta ki magát. Hosszú évekre lesz szükség egy új operatársulat felállításához. A prózai tagozat esetében az első produkcióval, A Manóval sikerült egy olyan társulatot kialakítani, amely részben a régi szegediekből, részben az újakból kovácsolódott. Azonban ezt is nagyon kezdeti lépcsőfoknak tekintem. Egy ütőképes prózai társulat felállításához több esztendőre van szükség. A három tagozat között egyébként természetes módon folyamatosak a konfliktusok, amelyek a pénzek, a termékek, a játéklehetőségek elosztásából adódnak. Ezeknek nem tulajdonítok nagyobb jelentőséget, mindezt a vezetőknél kell megoldaniuk.

– Sikerülhet ez, amikor úgy tűnik, a zeneigazgatóval alapvető nézetkülönbségeik vannak?

– Pál Tamás azt szeretné, ha a Szegedi Nemzeti Színház az ország második operaháza lenne. Én azt gondolom, talán bölcsebb volna azt a célt maga elé tűznie, hogy a szegedi az ország második operatársulata legyen. Ugyanis ahhoz, hogy elképzelései megvalósuljanak, le kellene venni a cégünket, és azt kellene mondania a fenntartó szervnek, hogy nem egy háromtagozatú színházat, hanem egy zenés teátrumot akar üzemeltetni. Pillanatnyilag azonban még Szegedi Nemzeti Színháznak hívják, amelyben operaházi ambíciókat táplálni egyet jelentene a próza teljes megfojtásával. Erre az

elmúlt időszakokban bőséges példa volt Szegeden. Abban, hogy felkérést kaptam Szegedre, a város kulturális vezetésének az a vágya fogalmazódott meg, hogy valamiképp helyreálljon az egyensúly a próza és az opera között. Ez az egyensúlyi kérdés folyamatosan nézeteltérés forrása köztem és a zeneigazgató között. Biztos vagyok benne – és ez tényszerűen bizonyítható is –, hogy Szegeden egy szűk, de nagyon lelkes réteg kíváncsi az operára, ugyanakkor nagyon nagy tömeg kíváncsi a jó prózai előadásokra. Nem hiszem, hogy ma, amikor szinte minden színház az adófizetők pénzéből működik, valamilyen kisebbség kisajátíthat magának egy ilyen hatalmas intézményt.

– *Miben volt ez tettenérhető?*

– Amikor ide kerültem, és körülnéztem, azt láttam, hogy egy három tagozatos színházban van énekkari és zenekari próbaterem, vannak karmesteri és korrepetitori szobák, de prózai próbaterem egyszerűen nem létezik. Komoly csatát kellett azért vívnom, hogy a zenekari próbateremből olyan próbaterem legyen, amit a próza is egyenrangúként használhat. Sajnos, tudomásul kell vennünk, hogy a színházépület átalakítása során nem vették figyelembe, hogy három tagozat fog benne dolgozni.

– *Művészeti ambícióival összeegyeztethetetlennek, elfogadhatatlannak tartja azt az elképzelést, amit a korábbi színházvezetés megfogalmazott, nevezetesen, hogy a nagyszínház első-sorban zenés színház legyen, ahol operát, operettet, musicalt játszanak, a kamaraszínház és a többi kisebb játszóhely pedig az intim tér adottságait jobban kihasználó prózai színjátszás terepe legyen?*

– Szegeden két színházépület van: egy aranypalota és egy katasztofális állapotban lévő, kicsi, lerobbant kamaraszínház, amelyhez legalább húsz éve nem nyúltak. A prózával szembeni pejoratív ítéletnek burkolt kifejeződése volt a korábbi szemlélet. Azt gondolom, a próza ne csak a kis bűdösben játsszon. A Vígyszínházból jöttem Szegedre, ahol esténként ezer ember előtt lépnek színpadra a művészek. Az elmúlt évadban azt láttam, hogy A Mester és Margarita előadásain a kakasülön is ültek, az operaelőadásokon pedig félházak voltak. Emlékszem arra a határtalan sértődésre, amikor az operanékesek kikérték maguknak, hogy a Kamaraszínházban kell játszaniuk a *Così fan tuttè*. Miközben az természetes volt számukra, hogy a prózai színészeknek ott a helyük. Azt gondolom, ez nem így van, a nívós prózai előadásoknak igenis a nagyszínházban a helyük, sok ember előtt.

– *Többen úgy vélik, saját produkcióit rendre előnyösebb helyzetbe hozza, több próbaidő áll rendelkezésére, több pénzt fordíthat a díszletekre is. Mi a válasza ezekre a vádakra?*

– Egy darabig még magyaráztam ezeket a dolgokat. Ma azt mondom, jöjjenek el, nézzék meg ezeket az előadásokat. A Mester és Margarita valóban sokba került. Szerintem örülni kellene, hogy ebben a városban létre tud jönni egy ilyen produkció. Nemcsak a személyem, hanem természetesen az előadás maga is igényelte ezt a kiállítást. Nem hiszem, hogy más produkciók ne kapták volna meg, amit igényeltek. Ezekbe a kérdésekbe nem akarok belemenni, mert kicsit méltatlannak érzem, hogy létrejön egy előadás – számunkra is meglepően nagy közönségsikerrel –, és azok, akiknek ez a siker nem tetszik, azt mondják: Igaz ugyan, hogy siker volt, node mennyibe került? Kit érdekel ez? Nem az a lényeg, hogy megszületett egy jó produkció?! Nem vagyok hajlandó magyarázkodni, a lelkiismeretem tiszta, nincs miért védekeznem.

– *Művészeti vezetőként a színház egészéért is felel, márpedig egy önállóan gazdálkodó intézmény esetében a pénzügyi kérdések hibetetlenül fontosak...*

- A kedvezőtlen pénzügyi helyzet kialakulása miatt mindenki sáros egy kicsit. A próza és az opera is túllépte a költségkeretét, de ezek a túllépések elenyésző összegűek ahhoz a költségtúllépéshez, amit például a kontrolálatlan műszaki vezetés hibája okozott a színháznak. A díszletek két-három millió forinttal kerültek csak többre a tervezettnél. A műszak túlórája viszont több mint tízmillió forinttal lépte túl a költségkeretet. A díszletek előállítása során az elmúlt időszakban rendszerré vált egy nem kellően kontrolált anyaggazdálkodás, amit csak későn vettünk észre. Olyan anyagfelhasználások történtek a díszletgyártás során, amiből senki sem tudta ellenőrizni, hogy azokat az anyagokat, amelyeket leszámoltak, valóban beépítették-e. A feketén vállalt külső munkák miatt a díszletgyártók nem haladtak megfelelően a mi díszleteinkkel. Amikor már sürgetett az idő, éjjel-nappal, szombat-vasárnap dolgozniuk kellett, hogy időben elkészüljenek. Természetesen mindezt százszázalékos túlórával. Évek óta nagyon jól megélték emberek abból, hogy nem néztek a körmükre. Így aztán megtörténhetett az is, hogy lejött a tervező ellenőrizni a díszletkivitelezést, és délután fél négykor már egy teremtett lelket sem talált a műhelyben, ahol pedig négy óráig tartana a munkaidő. Amikor a színház igazgatója rajtaütésszerűen kiment a festőműterembe, és számonkérte, hogy mi az a díszlet, ami épp készül, akkor ijedten bevallották, hogy az Operettszínháznak csinálják, csak erről elfelejtettek szólni. Az ilyen emlékezetkiesések rendszeresek voltak az elmúlt időszakban. Nem az én tisztem annak a gátlástalanul harácsoló műszaki maffiának a leleplezése, amely eluralkodott a szegedi színházban az utóbbi években. Ehhez képest az, hogy a díszletünk két-három millió forinttal többre került, pitiáner összeg. Ebben a színházban több mint négyszáz ember dolgozik, de évtizedek óta nem létezett munkaköri leírás, szervezeti és működési szabályzat. Az elődeink nagyvonalúan nem figyeltek oda arra, hogy kinek, mi a dolga, ki, miért felelős, kit, hogyan lehet ellenőrizni. Egy igazi nagy zavarost örököltünk, amelyben nagyon jól lehetett halászni. Amikor komoly művészi ambícióinkkal idejöttünk, nem az motivált bennünket, hogy sokat tegyünk zsebre, hanem az, hogy nagyon jó előadásokat csináljunk. Hozzászoktunk ahhoz, hogy ennek érdekében, ha kell, akár 10-12 órában is dolgozunk, néha hajnalig is. Mert egy komoly színházban ez egyszerűen így működik. Itt pedig amikor még este 11-kor is folyt egy főpróba, mindenki a kardjába akart dőlni.

- *Mit gondol, a prózai tagozat mennyire lesz képes azt az irányvonalat követni, amelyen elindult?*

- A második évad szerves folytatása lesz az elsőnek, amelyben elsősorban klasszikus művek modern interpretációja szerepelt. Ezt az irányvonalat továbbra is tartani tudjuk. Amikor Telihay Péterrel és Zsótér Sanyival szövetkeztünk, 3 éves programot dolgoztunk ki előre, azaz tulajdonképpen már a következő évad műsortervét is tudjuk. Ezekben a darabokban a vágyaink mellett az az elképzelés is szerepelt, hogy egy ilyen városban, ilyen színházi előzmények után milyen előadásokkal kellene ismét megalapozni a prózai színjátszás hitelét.

- *Arról ballani, hogy elmarad a Cyrano kőszínházi színrevitele és veszélybe kerültek A Mester és Margarita előadásai is. A bizonytalan, változó műsorrend nem veszélyezteti a színház hitelét?*

- Ezek a hírek nem igazak. A Cyranóból három előadást játszunk novemberben és A Mester és Margarita is szerepel a műsoron. Ezekre a felvetésekre azonban magam is kérdésekkel válaszolnék: Kiknek, mi érdekük fűződik ahhoz, hogy egy újonnan ala-

kuló színházi együttesbe azonnal belerúgjanak? Miért az az érdekük a pletykák mögött álló embereknek, hogy az terjedjen el, ami Szegeden születik, az nem is olyan jó? Mi szükség van erre? Kinek jó ez? Nem az a jó a városnak, ha büszke lehet a színházára? Ez egy fátum Szegeden! Ha valaki valami jót csinál, akkor igyekeznek azt zárójelbe tenni, és azonnal belekötnek olyan apróságokba, amelyekbe esetleg bele lehet. Kik ezek az emberek, és hogyan számolnak el a saját lelkiismeretükkel? Miért jó nekik, hogy Szegeden ne a megalapozott, békés művészi építőmunka határozza meg a színház életét, hanem lehetőleg mindig legyen valami botrány a teátrum körül.

- *Értékelése szerint most nyugodt építőmunka folyik?*

- Hihetetlen erőfeszítéseket teszünk azért, hogy ez történjen. Azért jöttünk ide, mert dolgozni akarunk, és jó előadásokat szeretnénk csinálni. Ebben vannak eredményeink és hibáink is, amelyekkel folyamatosan szembesülünk. Elmúlt egy iszonyatosan nehéz évad, teli olyan sikerrel, amire büszke lehet a színház és a város is. Ezek után mégsem azt hallom, hogy ez milyen jó dolog. De akkor mi a jó? Ha engem elődeimhez hasonlóan másfél-két év után kikészítenek, és csapatostul elmegegyek? Ki merem mondani, hogy más vidéki színházak sokkal rosszabb körülmények között, sokkal kevesebb pénzből dolgoznak, mint mi. Mégis rettentően büszkék arra, amit létrehoznak, mert a sajátjuknak érzik. Mi pedig Szegeden mintha mostohagyermek lennénk, miközben az a furcsa, hogy estéről estére, a dübörgő tapsnál nem ezt érezzük. Nekem rendkívül nagy erőt adott az elmúlt évben a szegedi közönség. Azok a tiszta szemű, lelkes emberek, akik boldogok voltak, tapsoltak, ha tetszett, és nem tapsoltak, ha nem tetszett az előadásunk. Azt éreztem, hogy ennek a közönségnek érdemes színházat csinálni. Úgy érzem, a támadó vélemények olyan emberektől származnak, akik nem járnak színházba, és nem szeretnek örülni. Nem kellene ennek a szegedi fátumnak egyszer igazából utánanézni? Amikor arról beszéltem, hogy Szegeden minden erő megvan arra, hogy egy igazi gazdasági és kulturális centrum legyen, azt is hozzá kell tennem, vannak olyan emberek, akik a perspektívát az építésben látják. Övék a jövő. Sajnos, vannak olyanok is, akiknek lételemük a rombolás. Övék a múlt. A jövő mindenféle értelemben azoké az embereké, akik szövetségeket tudnak kötni, és építésre képesek. Akik erre nem képesek, és összes energiájukat a rombolásra koncentrálnak, azok elvesztett emberek. Szeged jövőjét gazdasági és kulturális értelemben egyaránt a konstruktívan, nagy távlatokban gondolkodó, egymással szövetséget kereső és kötő emberek fogják meghatározni.

- *Mennyire sikerült azokkal az értelmiségi rétegekkel megtalálni a kapcsolatot, akik a városban szövetségei lehetnek egy progresszív színháznak?*

- Szerencsére ez a kapcsolatfelvétel már megtörtént. Engem is, kollégáimat is nagyon sokan kerestek meg a városból, akik szeretnék a saját kapcsolataikat beépíteni a színházba, szeretnék, ha a színház is kimenne hozzájuk. A jövőnk többek között épp azon áll vagy bukik, hogy mennyire erős ez a kapcsolatrendszer, mennyire eredményes ez az építőmunka.

- *Sokan vitatják, hogy a színház egy kft.-re bízta a bérletek értékesítését és a közönség-szervezést, holott a városban egyedül van, nem kell másokkal versenyeznie a nézőkért...*

- Akik ezt mondják, azok nem értenek a színházhoz, de a pszichológiához sem. Szegeden valóban nincs versenyhelyzet, de van érdekelttség. Országosan példa nélkül álló dolog volt az, hogy a színház szervezési osztályán az értékesítéssel foglalkozó emberek nem jutalék ellenében dolgoztak. A havi fixért dolgozó szervezőnek tökéletesen

érdektelen volt, hogy öten, tízen, százan ültek a nézőtéren, vagy épp telt ház volt. A fizetése ugyanis nem változott. Most érdekeltégi rendszerben működik a bérletek értékesítése, pillanatnyilag káprázatos sikerrel. Érdekes módon a tavalyihoz képest a bérleti bevételünk megsokszorozódott, fantasztikus eredményeket értünk el.

- Hogyan érzékeli, a város vezetése részéről megvan-e még ugyanaz a bizalom a színházvezetés iránt, mint az induláskor?

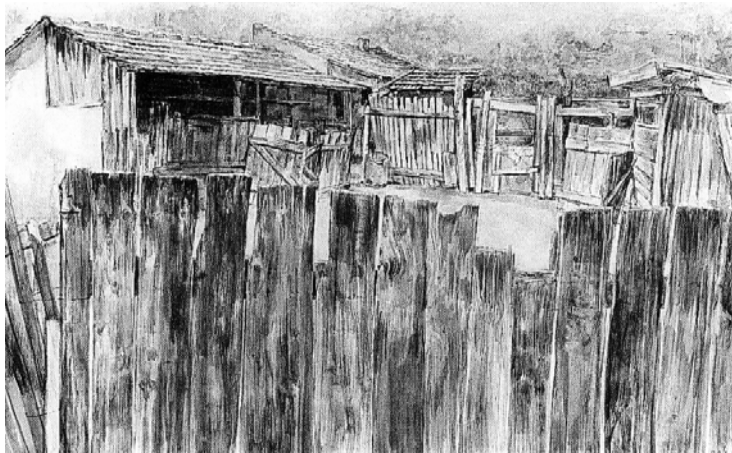
- Egy ilyen intézmény működésének vannak alapjai: kitűnő társulat, jó műszak és egy nagyon kemény, szakszerű gazdasági vezetés. A társulatunk megfelelő, a műszak átszervezését megkezdtuk, bízom abban, hogy egy éven belül ez a kérdés megoldódik. Amikor gazdasági igazgatót kerestünk, nem tolongtak a jelentkezők, mert nagyon nagy pénzzel kell gazdálkodni, a színház teli van kényes emberrel, konfliktusokat rejtő helyzetekkel. Napi 10–12 órát kell dolgoznia, és ehhez képest annyi pénzt kaphat egy gazdasági igazgató, amiért egy jobb bankba titkárnőt sem találni. Egy közgazdasági diplomával rendelkező, komoly gazdasági szakembernek ezért a pénzért esze ágába sincs a színházhoz jönni. Ebben a helyzetben a város részéről a jó szándékú türelmet igényeljük. Szeretnénk, ha legalább kívülről békén hagynának bennünket. Mi nem akarunk rosszat, nem megátalkodott gazemberek vagyunk. Nem a villánkat építjük, abból a pénzből, amit elsikkasztunk a színházban. Olyan gyermekded lelkülettel megáldott emberek vagyunk, akik sok pénzt költenek a színházban, de azért, hogy a közönségnek minél gazdagabb előadásokat mutassanak be. Ha nagyon sok pénzbe kerül egy díszletem, abból nekem egy fillér hasznom nincs. Azért csinálom, mert azt gondolom, hogy a közönségnek majd tetszik. Amikor ez valóban így történik, akkor borzasztóan tudok örülni. Ezt az infantilis örömet hordozom magamban, és úgy képzelem, ha jót csinálunk, ha örömet okozunk az embereknek, akkor valami nem várt ajándékkal lepjük meg őket. Ha karácsonykor ajándékot kapunk, nem szoktuk megkérdezni, hogy mennyibe került. Hinni kellene abban, hogy egyedül is megoldjuk a gondjainkat. Három évre kapott ez a színházi vezetés bizalmat, ami nagyon kevés. Máshol általában 4–5 éves időszakra szoktak a színidirektorokkal szerződést kötni. Ez az a terminus, ami után el lehet dönteni, hogy egy vezetés jó volt-e vagy sem. A következő időszakban nem lenne szabad ilyen rövid időre megbízást adnia az önkormányzatnak. Úgy érzem, a város vezetésének bizalma megroppant, hallván, hogy a színház körül pénzügyi anomáliák vannak. Folyik egy pénzügyi revízió, amelynek az a célja, hogy kiderítse ennek az okát. Abban bízom, hogy ez a revízió alaposabb lesz a korábbinál, ami régi hiányosságokra világított rá. Ha valaki átvizsgálná ezeket a revíziós jegyzőkönyveket, akkor találkozhatna azokkal a hosszú évek óta halmozódott mulasztásokkal, amelyeket megörököltünk. Egy színházban nem lehet büntetlenül évről évre halmozni a mulasztásokat, mert az valahol kilyukad. Nálunk lyukadt ki, mert mi sokat akartunk, nagyon nagyok voltak az ambícióink, s ebben a sokat akarásban az intézmény lehetőségeit szétfeszítettük. De csak azért, mert évek óta úgy működött, mint egy olyan autó, amelynél hosszú időn át elmulasztották a kötelező szervizeket, ezért eszi az olajat, mindenhol folyik, sorra romlanak el az alkatrészei. A Szegedi Nemzeti Színházat nemcsak anyagilag, hanem szervezeten és működésileg kell rendbe tenni. Ez viszont már nem az önkormányzat, hanem a mindenkori vezetők dolga. Ezt célozzák a gazdasági átszervezések, és a színház résztevékenységeinek vállalkozási formában való működtetése. Ezzel kapcsolatban mendemondák kelnek szárnyra, mert úgy tűnik bizonyos emberek számára, hogy a vállalkozási szisztémákkal mintha valami mumus tette volna be a lábát. Holott erre az egész országban nagyon jól működő

példák vannak. A jövő a színházakban is valamilyen vállalkozási forma életrehívása lesz. Nem élhetünk illúziókban, tudnunk kell, hogy az önkormányzati támogatások végesek, és hosszú távon ezek apadásával kell számolnunk. Sok fontos dologra kell az önkormányzatoknak pénzt fordítaniuk. Amikor elkezdenek rangsorolni, a színház egyre inkább háttérbe kerül. Nem lehetünk olyan vakok, hogy ezt ne lássuk be. Ha képviselő lennék, én is először annak az iskolának szavaznék pénzt, amelyiknek le akar szakadni a teteje, vagy annak a kórháznak, amelyiknek nincs pénze gyógyszerekre. Ha életben akarunk maradni, meg kell találnunk azokat az anyagi forrásokat, amelyeket be kell hoznunk a színházba azért, hogy a színvonalat tartani tudjuk. Idáig sokan hozzászórtak ahhoz, hogy tartják a markukat az önkormányzat felé. Ez nem fog menni a jövőben, nekünk kell kitalálnunk, hogyan jutunk plusz forrásokhoz. Talán épp nem akkor kellene belénk rúgni, amikor ezen gondolkodunk.

- *Visszatekintve az elmúlt időszakra, mit gondol, jól döntött, amikor igent mondott a szegei felkérésre?*

- Ha az eredményeinkre, előadásainkra gondolok, akkor harcos, kemény, de nagyon szép évadunk volt. Ha a jelenlegi időszakra gondolok, amikor a színház mást sem csinál, csak hadakozik a róla kerengő pletykákkal, akkor arra vágyom, hogy minél előbb rendezek, mert akkor sokkal jobban érzem magam, mint amikor magyaráznom kell a bizonyítványomat. Amikor a Lila ákácot vagy A Mester és Margaritát csináltam, nem gondoltam arra, hogy a rendezéssel azonos mennyiségű energiát emészt majd fel, hogy megmagyarázzam, a produkcióim miért lettek olyanok, amilyenek. Ezt a jövőben nem szeretném tenni. Változatlanul úgy fogok dolgozni, ahogyan a lelkiismeretem diktálja, változatlanul a legtöbbet fogom kisajtolni a színházból és az emberekből. És azt a legtöbbet, amit kisajtoltam, oda fogom tenni a nézők elé a deszkákra.

Hollési Zsolt

SZAKÁLL ÁGNES: A KERÍTÉS MÖGÖTT